

зазначений більш розгорнуто, проте в цілому він не суперечить МСФЗ. Тому будь-якому підприємству (незалежно від того, за якими стандартами ведеться облік) доцільно користуватися складом витрат, зазначеним у національних стандартах з метою більш повного їх виокремлення для ефективного управління. Проте слід звертати увагу на зазначені суперечності щодо віднесення або не віднесення окремих витрат до складу собівартості продукції.

Література:

1. Conceptual Framework for Financial Reporting: The International Accounting Standards Board as of March 2018. URL: <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/bnstandards/en/framework.pdf>
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси»: Рада з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку зі змінами від 01.05.2014 р. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IAS-02_ukr_2016.pdf
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України № 318 від 31.12.99 р.: із змінами та доповненнями від 27.06.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

Степаненко О. І.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і оподаткування

*Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна*

ОЦІНКА ВТРАТ ВІД ЗМЕНШЕННЯ КОРИСНОСТІ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний стан світового господарства характеризується глобалізацією підприємницької діяльності. При цьому провідними інститутами світового ринку, як найбільш динамічної частини глобальної системи, є транснаціональні компанії та міжнародні фінансові центри. У процесі виконання свої економічних функцій вони утворюють симбіоз інформаційних технологій, фінансового капіталу та досвідченого управління. Це зумовлює виникнення сукупності фінансово-інформаційних зв'язків, які втілюються через здійснення фінансових інвестицій. Нині до цього процесу все активніше залучаються і вітчизняні підприємства, займаючись інвестуванням як в Україні, так і за її межами, що потребує знань відповідної методики обліку.

У відповідності до норм П(С)БО 12 [1], *фінансові інвестиції* являють собою активи, які утримуються підприємством з метою:

1) отримання доходів від їх утримання у вигляді відсотків або дивідендів; 2) набуття вигідних взаємовідносин із об'єктом інвестування, або здійснення контролю над його діяльністю; 3) зростання вартості капіталу внаслідок зростання вартості здійснених інвестицій. Таким чином, причинами, через які підприємство здійснює фінансові інвестиції, можуть бути: оптимізація оподаткування; можливості отримання матеріальних і нематеріальних ресурсів; розвиток ділових стосунків; поліпшення кредитоспроможності; усунення конкурентів.

Фінансові інвестиції, в залежності від впливу на об'єкт інвестування, поділяються на дві групи, тобто інвестиції, які засвідчують: *відносини позики та відносини власності*. До першої групи відносяться інвестиції, які здійснюються шляхом придбання ліквідних (боргових) цінних паперів і передбачають зобов'язання емітента сплатити кошти у визначений строк. При здійсненні таких інвестицій передбачається отримання доходу у вигляді відсотків від використання тимчасово вільних коштів. До фінансових інвестицій, що забезпечують підприємству право власності, належать інвестиції, які здійснюються шляхом придбання акцій або часток інших господарюючих суб'єктів. Такі інвестиції засвідчують участь їх власника у статутному капіталі, надають йому право на участь в управлінні емітентом і отримання частини прибутку у вигляді дивідендів.

Інвестор, на кожен звітний період, має оцінювати, чи не зменшилась корисність будь-яких здійснених ним інвестицій. Така методика перевірки регулюється нормами П(С)БО 28 «Зменшення корисності активів» [2]. Суб'єкт господарювання має звертати увагу на всі обставини та події, які можуть свідчити про те, що корисність інвестицій зменшилась (рис. 1).



Рис. 1. Індикатори зменшення корисності фінансових інвестицій підприємства

Джерело: побудовано за інформацією [2]

Але, зникнення активного ринку, на якому котирувались фінансові інвестиції, не може бути свідченням того, що їх корисність зменшилась. Разом з тим, на відміну від боргових фінансових інвестицій, значне або постійне зниження ринкової вартості інвестицій, які засвідчують відносини власності, може слугувати доказом того, що їх корисність зменшилась. Якщо такі обставини існують, підприємство має оцінити можливість того, що придбані інвестиції обліковуються за сумою, яка перевищує суму очікуваного їх відшкодування.

У відповідності до норм П(С)БО 28, сума очікуваного відшкодування являє собою найбільшу з двох оцінок: чисту вартість реалізації активів за вирахуванням витрат на реалізацію або теперішня вартість чистих грошових потоків, які приносить інвестиція або потоки, які отримує інвестор в результаті її продажу. Для оцінювання суми очікуваного відшкодування доцільно використовувати такі види оцінок:

1) чиста вартість реалізації (ринкова ціна або сума, яку можна отримати в операціях між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами);

2) теперішня вартість майбутніх грошових потоків.

Сумою очікуваного відшкодування від здійснених інвестицій найчастіше виступає ціна їх продажу на активному ринку за вирахуванням можливих витрат, які виникають в процесі реалізації інвестицій. За наявності такого ринку оцінювання здійснюється без ускладнень як для боргових фінансових інвестицій, так і для пайових. Якщо ж активний ринок відсутній, то інвестор може використовувати інші можливі методики визначення вартості.

Для визначення теперішньої вартості чистих грошових потоків підприємству необхідно здійснити певні розрахунки, які базуються на внутрішній (управлінській) інформації. Якщо оцінюється можливе зменшення корисності інвестицій, яка виражена певним ціновим папером або часткою в капіталі, то грошовими потоками від таких інвестицій можуть бути: 1) суми дивідендів або відсотків, які інвестор очікує отримати від здійснення інвестицій протягом терміну їх утримання; 2) ціна, за якою можна реалізувати інвестиції наприкінці терміну утримання.

Проте, якщо інвестор розглядає чи не зменшилась корисність інвестицій в асоційоване (спільне, або дочірнє) підприємство, то процедура визначення грошових потоків потребує більш суттєвого оцінювання і має певні особливості. Так, першочергово інвестор визначає так звану групу активів, яка генерує грошові потоки і яка, за наявними індикаторами, можливо, зменшила свою корисність. Групою активів, що генерує грошовий потік, може виступати: окреме підприємство – як об'єкт інвестування; сегмент діяльності, яку здійснює

підприємство, яке є об'єктом інвестування; звітний сегмент; частина підприємства (відділ чи структурний підрозділ об'єкта інвестування).

При визначенні балансової вартості груп активів, які генерують грошові потоки, необхідно враховувати такі обмеження:

1) до групи необхідно включати вартість лише тих активів, які можна прямо віднести до такої групи;

2) якщо балансову вартість окремих активів прямо до певної групи активів віднести неможливо, тоді її необхідно розподілити між окремими активами групи;

3) не має включатись сума зобов'язань, яка належить до такої групи активів;

4) гудвіл має бути розподілений пропорційно балансовій вартості кожної групи активів.

У такому випадку, крім зазначених вище, грошовими потоками, що очікується отримати від здійснених інвестицій, виступають надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), які, за прогнозами, отримає асоційоване (спільне або дочірнє) підприємство. Інформацію такого масштабу можна отримати з бюджетів (або планів) продажу, складених об'єктом інвестування за певний період. При цьому, оцінювання таких грошових потоків здійснюють за період, що не перевищує п'яти років, оскільки прогнози, зроблені за триваліший період, не можна вважати достатньо точними та надійними. Якщо інвестицію планується утримувати більше п'яти років, то грошові потоки в наступних роках приймають на рівні, що не перевищує величину грошового потоку п'ятого року (без урахування індексу інфляції). Визначивши суму очікуваного відшкодування, інвестор має порівняти її з балансовою вартістю інвестиції. Якщо балансова вартість перевищує суму очікуваного відшкодування, різниця визнається як втрати від зменшення корисності, Якщо ж, навпаки, то зменшення корисності відсутнє.

Для розрахунку теперішньої вартості чистих грошових надходжень потрібно попередньо оцінити майбутні грошові потоки при безперервному утриманні інвестиції та визначити ставку їх дисконтування. При цьому до майбутніх грошових потоків не включаються: майбутня реструктуризація компанії, якщо вона не призводить до виникнення зобов'язань; витрати на майбутній капітальний ремонт або модернізацію активів; майбутні грошові потоки від фінансової діяльності; сплата (відшкодування) податку на прибуток. Для розрахунку теперішньої вартості майбутніх грошових потоків необхідно використовувати спеціальні таблиці теперішньої вартості грошей в часі. А ставкою дисконту може бути: ринкова ставка відсотка для операцій з аналогічними активами; ставка відсотка на можливі позики підприємств; ставка дисконту розрахована за методом середньозваженої вартості капіталу.

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 26.04.2000. № 91. Дата оновлення: 27.06.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00> (дата звернення: 19.03.2020).
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2004. № 817. Дата оновлення: 09.12.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05> (дата звернення: 19.03.2020).

Цятковська О. В.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку в кредитних
і бюджетних установах та економічного аналізу

Цятковський О. В.

студент

*Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна*

ОБЛІК ВІЙСЬКОВОГО МАЙНА В УСТАНОВАХ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ

Установи безпеки та оборони хоч і в меншій мірі, але теж функціонують на основі ринкових відносин. Свідченням цього є закріплені у Концепції економічної та господарської діяльності Збройних Сил України в сучасних умовах, затвердженій Указом Президента України від 19 квітня 1999 року № 353 повноваження військових частин щодо укладання цивільно-правових угод, і на основі яких розроблено інші нормативні документи.

Для забезпечення безперервного функціонування господарств установ безпеки та оборони для цього звичайно їм потрібні предмети праці та активи, які формуються за рахунок власного капіталу, фінансових результатів виконання кошторисів та зобов'язань. Саме тому питання обліку, контролю та аналізу військового майна в установах безпеки та оборони України є актуальним та потребує подальшого дослідження.

Військове майно закріплюється за військовими частинами України на праві оперативного управління. Відповідно до нормативно-правових документів визначено, що з моменту надходження майна до Збройних Сил України і закріплення його за військовою частиною Збройних Сил України воно набуває статусу військового майна. Військові частини